

BÉLYEGRENDSZER A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSBAN

ÍRTA:

SZÓTS JÓZSEF

Sok szó esett már arról, hogy a társadalombiztosítás ügyvitelét egyszerűsíteni kell. Az egyszerűsítési törekvés célja világos: a biztosítottak igényük bejelentése után minél rövidebb idő alatt és minél gyorsabban, minél kevesebb utánjárással jussanak az őket megillető szolgáltatásokhoz; a munkaadók pedig lehetőleg még abban az időben kapják kézhez az általuk fizetendő járulékokról értesítő és hibátlan kimutatást, amikor lehetőségük van a járulékok fele összegének az alkalmazottaik javadalmazásából való levonására

Munkaadók és alkalmazottak egyaránt tudják, hogy a vázolt célok elérése nem múlik kizárólag az ügyvitelen. Mindkét érdekeltiségbe tartozók között vannak olyanok, akik mulasztásukat, felületességüket azzal kendőzik, hogy támadnak. Ezeknek olyan rendszert teremteni, amely őket kielégíti, nem lehet. Viszont a társadalombiztosításból folyó kötelezettségeiket pontosan teljesítő munkaadók és munkások érdekeit kielégítő reform kétségtelenül szükséges.

A hozzáértők keresik is az egyszerűsítési módokat és ilyeneket ajánlanak – írásban és szóban – a hozzá nem értők is. Mindkét részről ismételt felvetik a *bélyegrendszer* bevezetésének gondolatát, mert e rendszer alkalmazásától még a hozzáértők egy része is lényeges egyszerűsítést remél.

Mi a bélyegrendszer lényege? A legegyszerűbb eljárást ismertetjük pár szóval. Minden alkalmazott az első munkábaálláskor nevére kiállított tagsági könyvet vagy bélyeglapot kap. A munkaadó a javadalmazás-, illetőleg bérfizetés alkalmával e könyvbe vagy bélyeglapra olyan értékű, a társadalombiztosítási feladatokat ellátó intézmény által kibocsátott bélyeget ragaszt, amely a fizetendő járuléknak megfelel. A biztosított – ha valamely szolgáltatásra igénye nyílik – ezzel a tagsági könyvvel vagy bélyeglappal jelentkezik az intézménynél.

Ennél a rendszernél esetleg teljesen mellőzni lehet a biztosított munkábalépésének és munkaviszonya megszűnésének, javadalmazása változtatásának stb. bejelentését, de feltétlenül megszűnik a járulékok rendszeres kirovása, a munkaadóknak a munkaadói igazolvány kiállításával járó terhes feladata. Nincs járulékbahajtás, végrehajtás, illetőleg mindez a legkisebb mértékűre csökken. Nincs munkaadói reklamáció a helytelenül kirovott járulékok miatt, legfeljebb azoknak a biztosítottaknak

lehet panaszja, akiknek munkaadója a bélyeget felragasztani elmulasztotta. Ilyen esetben azonban el lehet járni a munkaadó ellen.

Ha valóban ilyen egyszerű rendszert ismerünk, miért nem alkalmazzák azt a magyar társadalombiztosítás keretében – nem holnap, hanem már ma?

Látszólag igen nehéz feladat az egyszerű pénzügyileg is megfelelőnek tetsző bélyegrendszer ellen érveket felsorakoztatni. Ez a feladat azonban valójában csak látszólag nehéz, mert ha a bélyegrendszert részletesebben megvizsgáljuk, azonnal kiderül, hogy a bélyegrendszer nem is olyan egyszerű és pénzügyi szempontból sem olyan megfelelő, mint amilyennek egyoldalú, kedvező beállításban látszik.

Akik a bélyegrendszer mellett foglalnak állást, sok esetben külföldi példákra hivatkoznak, de helytelenül. Éppen a külföldi példák bizonyítják, hogy ez a rendszer nem megfelelő.

Németországban az 1889-ben megvalósított öregség, rokkantság stb. esetre szóló kötelező biztosításban 1941-ig a bélyegrendszert alkalmazták. Ekkor ezt a rendszert – a későbbiekben ismeretetésre kerülő sok-sok hátránya miatt – *megszüntették*. Bélyegrendszert alkalmaztak Németországban elsősorban azért, mert a kötelező biztosítás előtt fennállott magánbiztosítás is a bélyegrendszer szerint működött. A németek mégis szakítottak a bélyegrendszerrel annak ellenére, hogy a bélyegrendszer bevezetése alkalmával nagyobb befektetéseket jelentő építkezéseket végeztek és tudatában voltak annak, hogy ezeknek az épületeknek más célból való felhasználása vagy használaton kívül helyezése igen nagy károkat okoz. Megszüntették a németek a bélyegrendszert annak ellenére is, hogy Németországban az öregségi stb. biztosítást ellátó intézményeknek a bélyegrendszer alig okozott ügyviteli kiadást, mert a bélyeglapok kiadásával, kezelésével, cserélésével járó feladatokat nem ezek az intézmények végezték, hanem községi biztosítási előadók valamint több mint ezer biztosítási hivatal, s az ügyvitellel kapcsolatos költségeket az állam fedezte. Igaz ugyan, hogy minden kiszolgáltattott bélyeglap után 6 pfenniget a biztosító intézmény megtérített, azonban ez olyan jelentéktelen összeg, amelynél sokkal súlyosabb kiadást okoz ennek a biztosításnak a biztosító intézmény által történő közvetlen ellátása.

Franciaországban a munkások és parasztok nyugdíjbiztosítása a bélyegrendszer következtében

fakultatív biztosítássá vált és a csőd szélére került.

Romániában a bélyegrendszert valamennyi biztosításban csak a kézművesiparnál vezették be, mégpedig abból az elgondolásból indulva ki, hogy a kézműiparosok nagyrésze írni és olvasni nem tud, tehát nem képes a bejelentéseket írásban teljesíteni. Már régebben felmerült azonban Romániában is az a terv, hogy a bélyegrendszert fokozatosan leépítik.

Itt kell megemlíteni, hogy *Ausztria* és *Csehszlovákia* amikor az öregségi biztosítás kötelezővé tétele megtörtént, – éppen a német tapasztalatok alapján – a biztosítást nem a bélyegrendszer alkalmazásával valósították meg.

A külföldi bélyegrendszerek sorsának rövid áttekintése után vizsgáljuk meg, melyek ennek a sokak által tökéletesnek tartott rendszernek hátrányai.

Legfőbb hibája az – amint., azt Franciaország példája is bizonyítja, – hogy általa a kötelező biztosítás *fakultatív biztosítássá korcsosul*. Németországban annak ellenére, hogy az egyes üzemek keretén belül üzemi tanácsok működnek, amelyek a munkások érdekeit a legmesszebbmértékig védik, minden évben a biztosítottak milliói nem szolgáltatják be a bélyeglapjukat. Így 1928-ban a 25 millió betegségi biztosításra kötelezett tag közül 6 millió, Romániában 1935-ben 880.000 biztosított közül 400.000 nem küldte be a bélyeglapját. Ezek az adatok nyilvánvalóan bizonyítják, hogy a munkaadók nagy része nem ragasztotta fel a bélyeget és a munkásoknak ugyancsak nagy része – a szolgáltatásokra még nem tartván igényt – nem tartotta fontosnak a bélyeglappal való törődést.

Kelet-Magyarország és Erdély visszacsatolásával 17 kerületi munkásbiztosító pénztár került vissza Magyarországhoz. Éppen e sorok írójának jutott az a kitüntető feladat, hogy ezeket a pénztárakat – mint a vezérkari főnökséghez beosztott polgári szakelőadó – visszatéréskor azonnal felkeresse és zökkenésmentes további működésüket előmozdítsa. A sokirányú feladat egyik része volt a biztosítottak számának megállapítása. Ha az idevonatkozó adatokat a biztosítottaknak – a magyar társadalombiztosítási jogszabályok hatályának ezekre a területekre való kiterjesztését követően – 1941 évben megállapított számával összehasonlítjuk, arra a megállapításra kell jutnunk, hogy a biztosítottak száma igen jelentékeny mértékben növekedett annak ellenére, hogy a magyar társadalombiztosítási jogszabályok a biztosításra kötelezettek körét szűkebben állapítják meg, mint a román társadalombiztosítási jogszabályok. Ennek az eltérésnek oka nyilvánvalóan az, hogy a kötelező bejelentés rendszere sokkal kényszerítőbb hatású, mint a bélyegek lerovása.

Egyébként azokra a pénztárakra vonatkozó adatokat, ahol nagyobb eltérések jelentkeztek, az alábbiakban ismertetjük:

	1940. szeptember	1941. november
Beszterce	5.106	11.845
Dés	5.529	10.743
Kolozsvár	17.734	26.193
Marosvásárhely	8.698	13.733
Nagyvárad	17.828	27.777
Szatmárnémeti	6.794	13.657
Zilah	4.936	7.209

A 17 pénztárnál 1940-ben az összes biztosítottak száma 101.634, 1941-ben pedig 163.335 volt, tehát az emelkedés kerekén 60%.

A kötelező biztosításnak fakultatív biztosítássá minősülését bizonyítja az az ugyancsak az erdélyi és keletmagyarországi helyiszerveknél szerzett tapasztalat, hogy majdnem minden temetkezési segélyért jelentkező az elhalt biztosítottak olyan tagsági könyvét mutatta fel, amelyben sem több, sem kevesebb bélyeg nem volt, mint *harminc*. A román társadalombiztosítási jogszabályok szerint ugyanis temetkezési segély csak az után a biztosított után fizethető, akinek tagsági könyvébe legalább harminc bélyeget beragasztottak. Ez a megállapítás eléggé bizonyítja, hogy a bélyegek nagy részét, vagy esetleg valamennyi bélyeget az elhalálozás alkalmával szerezték be, illetőleg ragasztották rá a bélyeglapra. Az ezeknél a pénztáraknál dolgozó alkalmazottak nagy része is azt állította, hogy igen gyakori eset volt, amikor maga a szolgáltatásokra szoruló munkás vette és ragasztotta fel a bélyegeket, csakhogy kórházhoz, pénzbeli segélyekhez jusson.

Az Országos Társadalombiztosító Intézet üzemellenőrzési adatai rávilágítanak arra, hogy még a bejelentési kötelezettség esetében is milyen sok mulasztással lehet találkozni. Ezeknek az adatoknak felsorakoztatása helyett csak egy érdekes, állításainkat tökéletesen megvilágító jelenségre mutatunk rá. A háztartási alkalmazottakat foglalkoztató munkaadók ezeket az alkalmazottakat 1924-ig a többi munkásokra vonatkozó szabályok szerint jelentették be. Az említett évben kormányrendelet írta elő, hogy a háztartási alkalmazottak bejelentését a rendőrségi bejelentéssel együtt kell teljesíteni. E rendelet kibocsátásának évében a bejelentett háztartási alkalmazottak száma Budapesten 35.000-ról kétszeresére, azaz 70.000-re ugrott.

Minthogy a bélyegrendszerben a bélyegek felragasztása egyben a járulékok kiegyenlítését is jelenti, foglalkozni kell azzal a kérdéssel is, vajjon a jelenleg érvényesülő rendszerben, ahol az intézetek ismerik a munkaadók által fizetendő összeg nagyságát és így azok megfizetését állandóan szorgalmazhatják, ezirányú kötelezettségüknek a munkaadók milyen pontossággal tesznek eleget.

Az Országos Társadalombiztosító Intézetnél az 1942 évi zárószámadás adatai szerint a be nem fizetett járulékok összege a munkaadók ellen indított kihágási és végrehajtási eljárások ellenére évek folyamán már több mint 100 millióra szaporodott. Bizonyára – felvetődhetik az ellenvetés – ez a nagyoösszegű követelés olyan munkaadóknál keletkezett, akiknek időközben az üzeme, vállalata stb. tönkrement, vagy akiken a tartozást kielégítési alap hiányában még végrehajtás útján sem lehet behajtani, vagy akik esetleg kötelezettségük ismeretének hiányában nem fizetnek. A megmásíthatatlan tények tükrében azonban azt látjuk, hogy az OTI-nél orvos, ügyvéd, magas állású közalkalmazott, sőt a behajtási eljárás lefolytatása terén is tevékenykedő közigazgatási alkalmazott magas összegű járulékhátralékot gyűjtött annak az állandó szorgalmazásnak ellenére, amelyet az Intézet velük szemben a fizetés kieroszakolása érdekében folytatott. Így arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a *bélyegrendszerben megnyilvánuló szabadság a fizetési készséget – amely a bélyegek felragasztásában nyilvánul meg – teljesen lerontaná*. A bélyegrendszerben lehetetlen ugyan annak pontos megállapítása, hogy mekkora az az összeg, amelynek megfelelő értékű bélyeget nem ragasztottak fel, de semmiesetre sem lehet vitatkozni azon, hogy többszöröse lenne annak az összegnek, amelyet a jelenlegi bejelentési és járulékkirovási rendszerben nem fizetnek meg, holott a jelenleg érvényben lévő rendszerben a munkaadók állandóan felhívást és felhívást kapnak a pontosan megállapított tartozásuk megfizetésére, nem fizetés esetében pedig ellenük végrehajtási és kihágási eljárás indul.

Bélyegrendszer bevezetése esetében az, hogy kik azok a munkaadók, akik a bélyegek felragasztására vonatkozó kötelezettségüknek nem tesznek eleget, csak állandó ellenőrzéssel állapítható meg. Ezért *az ellenőrök tömegét kellene foglalkoztatni*, akik a munkaadókat ismételtelen felkeresik. Romániában 1936-ban 1500 ellenőr foglalkozott a bélyegek lerovásának ellenőrzésével. Ezeket a munkásbiztosító pénztárak alkalmazottai vizsgálták felül, a pénztár alkalmazottai felett az ellenőrzést pedig a bukaresti központ tisztviselői gyakorolták. Ezt a fokozatos felülvizsgálati rendszert azért vezették be, mert rájöttek arra, hogy az ellenőrök egyrésze, ha a munkaadónál nagyobb mulasztást talált, kiegyezett a munkaadóval. Az ellenőrök visszaélései jutalékok lényeges felemelése után sem szűntek meg. Bélyegrendszer alkalmazása esetében az ellenőrzési rendszer elkerülhetetlen kiszélesítése mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy a munkaadókat a társadalombiztosítás irányában megértésre hangolja.

A bélyegrendszernek csak előnyeit látók arra hivatkoznak, hogy bélyegrendszer alkalmazása ese-

tében maguk a biztosítottak ellenőrzik a munkaadójukat, hogy a bélyeget felragasztották-e. Már láttuk, hogy ez az üzemi tanácsokkal működő német üzemeknél sem valósult meg teljesen. A magyar társadalombiztosítási intézményeknek igen gyakran jut tudomására, hogy a munkás munkaadóját arra kéri, ne jelentse be őt az intézményhez, mert ezzel járulékot lehet megtakarítani. Ha azonban az ilyen munkás kilép, de különösen ha megbetegszik, munkaadóját a mulasztás miatt feljelenti. A bélyegrendszer velejárója, hogy amíg az intézet a munkaadót az idejében beragasztani elmulasztott bélyegek pótlására kényszeríti, a biztosított segélyezésben nem részesülhet. Ezzel szemben fennáll annak lehetősége, hogy a biztosított a bélyeg felragasztásával saját maga pótolja a hiányt. Ezt azonban olyan esetben is teheti, amikor egyáltalában nem állott munkaviszonyban, vagy amikor munkaviszonya olyan rövid ideig tartott, hogy annak alapján még nem szerezhetett igényt szolgáltatásokra. Az intézetek ugyanis a csak pár napig tartó munkaviszony esetében azt a biztosítottat, aki betegségi biztosítási segélyért olyan betegséggel jelentkezik, amely a munkaviszony kezdete előtt kétségtelenül már fennállott, munkapróbálkozás címén elutasítják. Erre a bélyegrendszer esetében nem fog sor kerülni, mert a beteg annyi bélyeget ragaszthat a bélyeglapjára, amennyi szükséges ahhoz, hogy elhárítsa magáról a munkapróbálkozás gyanúját. A bélyegrendszerben mindenki *akkor szerez jogot, amikor akar és elsősorban azok szereznek jogot, akiknek erre szükségük van*, tehát akik a biztosítás szempontjából a legrosszabb kockázatot jelentik.

Nem hanyagolható el – a Németországban is tapasztalt – bélyeghamisításnak, a bélyeg leáztatásának és más bélyeglapokra átragasztásának lehetősége. Németországban megállapították, hogy rengeteg a XVII. napibérosztálynak megfelelő hamis bélyeget ragasztottak a bélyeglapokra. Ennek megállapításakor jelentkezett az a gondolat, hogy a beszoolgáltatót bélyeglapokat felülvizsgálják s a hamis bélyegeket megsemmisítik. A munka kezdetekor kiderült azonban, hogy ez olyan hatalmas ügyviteli terhet jelent, amely nem áll arányban az elérhető eredménnyel. Kénytelenek voltak tehát a biztosított igényjogosultságába a hamis bélyegeket is beszámítani. Felhozható ezzel szemben, hogy vajjon a postabélyegeket miért nem hamisítják? A postabélyegek azonban kis címletűek, ezeknek hamisítása nem fizetődik úgy ki, mint a társadalombiztosítási bélyegek hamisítása.

A biztosítottnak igen nagy kárt jelent, ha a bélyeglapját elveszti. Az intézetek nyilvántartásai mellett ilyen károk nem keletkezhetnek. Felhozható ugyan ellenérvként, hogy ha a biztosított a bélyeglapját elveszíti, ez csak a saját kárát

jelenti, vagy hogy a biztosító intézet az elveszett bélyeglap adatait esetleg pótolni és igazolni tudja. A biztosított kárára írni a bélyeglap elvesztését antiszociális. Az elvesztett bélyeglap adatait megállapítani és összegyűjteni pedig majdnem legyőzhetetlen feladat, de az esetleg utólag megállapított munkaviszonyok alapján a bélyegek kirovását igazolni nem is lehet, mert nem bizonyos, hogy az elvesztett bélyeglapon valóban lerótták-e azokat a bélyegeket, amelyeket a munkaviszony tartamára tényleg le kellett volna róni. A munkaviszonyoknak ilyen esetben való teljes elismerése kifejezetten serkentő lenne a bélyeglap „elvesztésére”.

Megoldható lenne ez a nehézség azzal, hogy a bélyegrendszer mellett fennmaradna a bejelentési kötelezettség is. Ha azonban a bejelentési kötelezettséget fenntartjuk, mi lesz az igényjog elbírálásánál az irányadó: a bélyeglap vagy a bejelentések adatai? Mi lesz a következménye annak, ha az alkalmazott bélyeglapján kevesebb a bélyeg, mint amennyit le kellett volna róni, vagy mi lesz a következménye annak, ha több a bélyeg? Az ilyen eltérések okainak részletes megvizsgálása alig megvalósítható utánjárást és a munkaadó ellenszenvét kiváltó zaklatást eredményezne. Ha a bélyeglap adatait állandóan összehasonlítjuk a munkaadók által teljesítendő bejelentések alapján párhuzamosan vezetendő nyilvántartások adataival, a bélyegrendszernek előnye mind a munkaadók, mind a biztosítottak, mind az intézetek szempontjából teljesen eltűnnek.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a nehézséget sem, amely a járulékhátralékok utólagos befizetésének elszámolása körül keletkezik. Kétségtelen ugyanis, hogy ha valamelyik munkaadó mulasztása kiderül, arra az időre, amelyre a mulasztást a munkaadó elkövette, a járulékokat utólag ki kell róni. Az ilyen, utólag megállapított mulasztás következtében kirótt járulék elszámolása, illetőleg a biztosított javára való betudása mindazokban az esetekben, amikor a biztosított alkalmazásából már kilépett, alig lehetséges. Németországban úgy oldották meg ezt a kérdést, hogy az utólag befizetett járulékokat azoknak a biztosítottaknak javára tudták be, akik a beszolgáltatásra a biztosítási viszony rövidege miatt az igényjogosultságot még nem szerezték meg. Lényegében tehát a járulékok utólagos megfizetése nem annak a biztosítottnak érdekeit szolgálta, akire a fizetés vonatkozott, hanem olyan személynek, akinek ehhez a fizetéshez semmi köze sem volt. A németek maguk is látták ennek a megoldásnak fonákságát, de nem tudták a kielégítő megoldást megtalálni. Ilyen megoldás nincs is! Legtöbb esetben nem lehet ugyanis felkutatni azt a biztosítottat, aki után a bélyegek beragasztásának elmulasztását esetleg évek múlva

megállapítják. Ennek a kérdésnek fontosságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy Németországban a járulékoknak 15-20 %-a nem bélyegekben folyt be, hanem utólagos kirovás alapján. Magyarországon ez a százalék előreláthatóan sokkal nagyobb lenne.

A bélyegrendszernek említést érdemlő egyéb súlyos terhe az is, hogy a különböző javadalmazású alkalmazottak után a javadalmazáshoz igazodó járuléknak bélyegekben való lerovása a bélyegek sokféleségének előállítását és a munkaadók részéről történő beszerzését teszi elengedhetetlenül szükségessé. E sokféle bélyeg közül kell a munkaadónak alkalmazottai szerint külön-külön kiválasztania, hogy melyik az, amelyet az illető bélyeglap-tája fel kell ragasztani.

Igen nagy sérelmet jelent a munkaadók számára, hogy a bélyeglapok legalább heti időszakokra szóló bélyegek beragasztására alkalmas rovatokat tartalmazhatnak. Egyébként (365 napnak megfelelő rovatokkal) a bélyeglapok olyan nagy méretűek lennének, hogy azok kezelése lehetetlenné válnék, de a munkaadókra is legyőzhetetlen munkát jelentene a járulékoknak naponkénti felragasztása. A bélyegeknél heti időszakokra szóló értékben történő felragasztása viszont azt jelenti, hogy az a munkaadó köteles viselni a teljes naptári hétre szóló járulékot, aki a munkást a naptári hét ideje alatt első ízben alkalmazta. Ezt az igazságtalanságot felismerve, jobb híján azt az egyáltalán nem kielégítő megoldást alkalmazták, hogy a bélyeget felragasztó munkaadónak joga van az utána következő munkaadótól a megfelelő járulékösszeget visszaigényelni. Úgy véljük, szükségtelen azt fejtegetni, miért nevezzük ezt – enyhén szólva – nem kielégítő megoldásnak.

A bélyegek felragasztásának terhet sokan lebecsülik és könnyebb feladatnak tartják, mint az alkalmazottak be- és kijelentését. Rövid munkaviszonyoknál ez valóban így is lehet, bár a nyolc napnál rövidebb munkaviszonyokat ezidőszereint is ugyanazon az úrlapon lehet egyszerre be- és kijelenteni, sőt a havi bejelentési jegyzék még nagyobb könnyebbséget jelent. Hosszabb ideig tartó munkaviszonyoknál még ez a látszólagos előny is elenyészik, mert az egyszeri be- és egyszeri kijelentés helyett annyi héten kell a megfelelő bélyeget kikeresni és felragasztani, ahány héten a munkaviszony fennállott.

A bélyegrendszerben az alkalmazott megbetegedése esetében esetleg valóban elhagyható a munkaadói igazolvány kiállításának kötelezettsége. A bélyegek felragasztásának korlátlan és ismertetett lehetősége azonban a munkaadói igazolvány fenntartása mellett szól.

Pénzügyi szempontból igen nagy hátránya ennek a rendszernek, hogy nem lehet tudni, mennyi az a járulék, amelyet bélyegekben leróttak, csak az

ismeretes, hogy milyen értékű bélyeg van forgalomban. Igaz ugyan, hogy általában járulékhátralékról nem lehet szó, de csak azért, mert alig válhat ismeretessé, ki az a munkaadó, aki lerovási kötelezettségének egyáltalán nem, vagy csak alig tesz eleget és ha eleget tett is, milyen mértékben.

A bélyegrendszernek ilyen megvilágítása után egy pár szóval foglalkoznunk kell az ügyviteli költségek várható alakulásának kérdésével is. Ennek a kérdésnek vizsgálatánál egy másik – az előbbiekben már érintett – kérdés merül fel először, mégpedig az, hogy vajjon a bélyegrendszer bejelentési kötelezettség nélkül, vagy azzal együtt álljon-e fenn. Bejelentés hiányában az intézeteknek sejtelmük sem lenne arról, hogy kik azok, akiket mint biztosításra kötelezett alkalmazottakat foglalkoztatnak. Ennek megállapítása végett az ellenőröknek lakásról-lakásra kellene járni. Hogy ez mit jelent és milyen eredményre vezethet, nem szükséges részletezni. A román példa is elég figyelmeztethető lehet. Egyébként az egyik oldalon megtakarított ügyviteli költséget az ellenőrök díjazása valószínűleg nemcsak hogy felemésztené, de azt meg is haladná. Ha azonban a bejelentési rendszer továbbra is fennmarad, nincsen már olyan ügyviteli terület, ahol ügyviteli költségek megtakarítás érhető el. A be- és kijelentőlapokat ugyanis a munkaadói nyilvántartásokon ugyanúgy át kell vezetni, mint jelenleg. A munkaadóknál, ha nem fizetnek, a befizetni elmulasztott járulékokat számfejtetni kell, a számfejtések következtében a nem fizető munkaadók részére folyószámlát kell felfektetni. Igaz ugyan, hogy az egyéni nyilvántartások (várományi lapok) vezetése megszűnik, mert hiszen bélyeglapok pótolnák a várományi lapokat, ezeket a bélyeglapokat azonban kiadni, kicserélni, sorrendben őrizni kellene.

Eddig nem tettünk még említést arról, hogy a bélyegrendszert gyakorlatilag Magyarországon is alkalmazzák. Az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet (OMBI) keretében ugyanis a gazdasági munkások öregségi biztosítását ebben a rendszerben valósították meg. Ennek az intézetnek évi jelentései nem adnak közelebbi tájékoztatást arról, hogy a fentebb részletezett és alig cáfolható aggályok a gyakorlatban mennyiben jelentkeztek. A birtokunkban lévő, az 1941 évről szóló évi jelentés adatai azonban arra vonatkozóan máris tájékoztatást nyújtanak, hogy *az öregségi biztosítás a gazdasági munkásoknak nem egészen 50%-ára terjed ki*. Ez a jelentős kiesés igazolja annak az állításnak helyességét, hogy *a bélyegrendszer a kötelező biztosítást fakultatív biztosítássá módosítja*.

A megszűnt Csehszlovákiában a gazdasági munkások betegség esetére is biztosításra kötelezettek voltak. A Felvidék és Kárpátalja visszatérése alkalmával a magyar kormánynak azonnal döntenie kellett arról, hogy miután Magyarországon a gazdasági munkások betegségi kötelező biztosítása még nem valósult meg, fenntartja-e a visszatért területek gazdasági munkásainak betegségi kötelező biztosítását vagy nem. A kormány a biztosítás fenntartása mellett döntött és annak ellátását – az Országos Társadalombiztosító Intézetnek az ország egész területére kiépített szervezetét figyelembe véve – erre az intézetre, közelebbről annak a visszatért területeken lévő helyi szerveire bízta. A z ugyancsak gyorsan szükségessé vált döntés eredménye volt, hogy a kormány ezeknek a munkásoknak kötelező biztosítására ugyanazoknak a törvényes rendelkezéseknek alkalmazását rendelte el, amelyek a Magyarország trianoni területén foglalkoztatott egyéb munkások társadalombiztosítását szabályozzák. Nem volt ugyanis idő és lehetőség arra, hogy a gazdasági munkások kisebb eltérést eredményezhető, különleges érdekei is figyelembe részesüljenek.

Közismert, hogy a kormány régi terve és ezidőszert már komoly tárgyalási anyaga *gazdasági munkások betegségi kötelező biztosításának az egész ország területére kiterjedő megvalósítása*. Valószínűleg egyik legnagyobb és legfontosabb kérdés, hogy ez a biztosítás *milyen rendszerben történjék*. Valószínűleg sokan, akik a bélyegrendszer hátrányait nem ismerik, valamint akik abból az elgondolásból indulnak ki, hogy a gazdasági munkások öregségi biztosítása már a bélyegrendszerben történik, a betegségi kötelező biztosítás megvalósítását is a bélyegrendszer szerint kívánják. Ennek az elgondolásnak az is alátámasztást ad, hogy az OMBI-nek nincsen országosan kiépített szervezete, ezek szerint tehát csak a bélyegrendszer lehet az, amely ilyen szervezet létesítése nélkül a biztosítás megvalósítását lehetővé teszi.

A bélyegrendszer súlyos hibáinak ismeretében érhető az alkalmazásának irányában mutatkozó aggodalom, mert bizonyos, hogy nem is hosszú idő eltelté után mind kiütköznek azok a hibák, amelyek a bélyegrendszer velejárói. Így elmulasztatlanul szükségessé válik, hogy a bélyegrendszer útjáról letérve, a gazdasági munkások betegségi kötelező biztosítása is a betegségi kötelező biztosítást ellátó intézetek – a kor követelményeinek megfelelően módosítandó és javítandó – rendszeréhez igazodóan valósuljon meg.